

Fólkaheilsan í vanda!

Fólk brúka sín kropp minni og minni

— Bert fá s0 frægt sum ganga ella súkkla, men koyra í stórum bili ella bussi. Tað er her ítróttin hevur sín størsta týðning: at geva fólki møguleikan at brúka sín kropp. Ein annar týðningur hjá ítróttini er, at fólki býðst høvi at fara til annað, enn tað tey gera í sínum dagliga arbeiði. Hetta og annað við skrivir Hans Holm, lærari í »Sjónarmið« í dag. (Sama grein stendur í nýggju bókini »Neistin 50 ár«, sum júst er útkomin).

Ítrótt er gamalt tiltak. Frá elstu timum er hon kend, og á øllum mentunarstigum kemur hon fyri. Gjøgnum allar tíðir og í øllum kulturm hevur ítróttin havt týðning. Tann, ið hevði vunnið sigur við olympisku leikurnar í forna Grikkalandi varð mettur javnt við tann, ið hevði skrivað besta sjónleikin, og hesir vóru menn sum t.d. Euripides.

Í nýggjari tíð er metingin um ítrótt ikki tann sama sum fyrr — í hvussu so er ikki allar staðir, og eitt tað staðið, hon man standa lægst í metum, er akkurat í føðilandi okkara. Hetta skilst av tí, ein hoyrir verða sagt mann og mann ímillum, av tí meting, hon fær av myndugleikunum í mun til t.d. parkeringspláss, av tí viðgerð, hon fær í okkara pressu, og tí staðið, hon hevur í skúlanum.

Ofta hoyrir tú fólk umrøða ítrótt sum »fjas« og »tíðarspill«, og um tey, sum brúka tíð upp á ítrótt, verður sagt, at »okkurt skulu tómar hendur hava at gera« ella »tey máttu havt okkurt meira skilgott at tikið við«.

Okkara myndugleikar avmarka seg í stóran mun til orð, siga, hvussu tað gleðir teir, at ungdomurin hevur nakað at taka sær til, og hvussu takksamir teir eru teimum, ið syrgja fyri ítróttarligum arbeiði.

Tann umrøða, ítróttin fær í okkara pressu, er ofta tilvildarlig og merkt av tí persónliga áhuga, tíðindamaðurin hevur fyri einari ella aðrari ítróttargrein, og oftast sært ella hoyrir tú onga aðra viðgerð enn úrslitið av kappingum, ella hvør hevur vunnið tað ella tað meistaraheitið.

Í skúlanum hevur ítróttin tey seinastu 25 árin fingið færri og færri tímar, í dag bert tveir tímar um vikuna. Aftrat er virðing-

in fyri lærugreinini ikki høg, hetta visir seg m.a. við tí, at hon er ein tann lærugreinin, vikarar oftast verða settir til.

Í okkara grannalondum eru fólk tey seinastu árin vordin meira og meira greið yvir, at okkurt skeivt er í hesi støðu — og tað dylst ikki fyri hóast alt, at einstakar røddir í síðstuni hava verið at hoyrt um tað sama, eisini her á landi. Broytingin í vinnulivsbyttinum í nútímans ídnaðarsamfelagnum hevur ført tað við sær, at færri og færri fólk hava kroppsligt arbeiði, og mósavnanin av íbúgvum landanna hevur ført til skapanina av stórum — við hvørt mammutstjórn — býarsamfeløgum, har møguleikin fyri ítrivum í fíttíðini er sera avmarkaður, um ikki fólk taka seg saman fyri at skapa slíkar møguleikar.

Saman við mekaniseringini hevur alt hetta havt við sær, at fólk brúka sín kropp minni og minni, bert fá so frægt sum ganga ella súkkla, men koyra í stórum bili ella bussi. Dansk ítróttarlærarin Karen Inge Halkier visti við eina kanning millum tey 15–16 ára gomlu á, at teirra kondital vanliga var so lágt, at tað bert kundi góðtakast, um tey høvdu verið 65–70 ára gomul. Hvønn týðning, ið hetta hevur og ikki minst kann koma at fáa fyri fólkaheilsuna, vit flest øll helst í dag.

Tað er júst her, ítróttin hevur sín størsta týðning: at geva øllum fólki møguleikan at brúka sín kropp, so at hann kann virka, sum hann skal, hóast at tey í sínum dagliga yrki annars ikki fáa høvi til tess.

Ein annar týðningur hjá ítróttini er tann, at fólki býðst høvi at fara til nakað annað enn tað, tey gera í sínum dagliga arbeiði. Her má vera uppá

sitt pláss at gera vart við, at tað eru nógv onnur ting enn ítrótt, ið kunnu brúkast til frama fyri hetta mál, t.d. musikkur, sjónleikur og mangt annað mennandi.

Tíverri er støðan í vissan mun tann, at tað er lukkast at spæla slíkar áhugabólkar út móti hvørjum øðrum, so at teir øvunda hvørjum øðrum í staðin fyri at samarbeiða, sum hevði verið mest náttúrligt. Hetta førir síðan tað við sær, at istaðin fyri fíttíðarítrivum, verður tjakast um, hvør bólkurin fær nógv og hvør fær lítið ella kanska onki.

Eru veitandi myndugleikarnir á staðnum so av tí slagnum, at teir halda, at veitingarnar til hetta arbeiðið skuldu verið so smáar sum gjørligt, ber tað teimum væl til at gera tær tilvildarligar og smáar. Og tað kann henda tað, at tær verða minni eftir tørvi, men kanska meira eftir prestige — nakað, vit ikki eru heilt uttan kunneika til her hjá okkum.

Hondbóltur er næststørsta ítróttargrein í Føroyum — í vetur luttaka 151 lið í landskappingini, av teimum 114 í ungdomsdeildunum. Tey seinastu 10 árin hevur ítróttargreinin verið í ovurmiklari menning. Sum dømi kann nevast, at í 1969 — tað var áðrenn ítróttarhøllin upp á Hálsvík varð tikið í brúk — hevði Neistin 6 lið við í landskappingini. Henda veturin hevur felagið 30, av teimum 25 í ungdomsdeildini. Hetta visir tvey ting:

1. at tørvurin fyri ungdomsarbeiði í býnum er stórur og

2. at ítróttarfeløgini hava eitt stórt og krevjandi arbeiði hvílandi á sær.

Nú er hondbóltur ítróttargrein, sum fyrst við fremst verður iðkað innan- durt. Til hetta endamá



Hans Holm, lærari skrivir »Sjónarmið« í dag

Sjónarmið

hava vit í Havnini eina höll, sum 5 feløg mugu býta sínámillum. Við tí stóra luttakaratali til venjingar kanst tú koma út fyri tí, at tú hevur millum 30 og 40 smá ítróttarfolk undir hond ein — heilan — tíma um vikuna. So samstundis sum tú kann gleða teg yvir gróðina innan ítróttargreinina, mást tú gera vart við, at plásslørvurin er ikki nøktaður enn.

Runt um landið koma fleiri og fleiri hallir, og áhugin fyri og luttøkan í hondbólti er vaksandi, hetta sæst so skiliga á tí, at talið á luttakandi liðum í landskappingini økist ár um ár — og tað munandi. Alt hetta kemur at skapa stórra javnvág feløgini ímillum við uppaftur stórra menning til fylgju. Hetta stillar stór krøv til leiðslurnar bæði í feløgum og í Hondbóltssambandinum, tí skal alt virka, sum tað eigur, er neyðugt við kønum og útbúnum fólki til leiðara, venjara- og dómara-arbeiði.

Við tað at hondbóltur er reiðiliga ein ítróttargrein í Føroyum, og tann kraftiga menningin ikki er komin fyrr enn tey seinastu árin, eru tað ofta ung fólk, sum standa á odda fyri felagsarbeiðinum, ein byrða, sum ofta kann kennast teimum tung, tí fá eru til at vegleiða tey, men sum tey aloftast klára væl. Hetta sæst á menningini í ítróttargreinini, ein menning, sum hesi fólk, og bert tey, við sínum sjálvboðna arbeiði eiga heiðurin fyri, tí hjálpin úttanifrá hevur verið lítil ella ongin.



Ótolin sum alukmaðurin.

eftir Avgø Lyngø

Ótolin eru vit eins og alukmaðurin eftir siggja tað, sum skal rísa upp. Eystri lýsnar klárt sum vatn, hjarta bankar, og hendurnar taka eftir summarljósinum. So ungdomur, verið til reiðar, verið við. Á fjallarøðunum daga sólargeislar, dagurin sum verður til, biður teg koma til arbeiðis. Styrk teg.

Enn sova nokur, vek tey, tey eru við at sova yvir seg. Og eggja teimum mótleysu og teimum ivasomu, gev teimum eina vón. Lat okkum savna okkum saman.

Steinbjørn B. Jacobsen, týddi (Avgø Lyngø fór við Hans Hedtoft)

Í søgnini um alukmannin verður sagt frá, at sonurin fær yvirtala fadurin til at flyta úr heimbygðini, sum lá við Hvarvíð. Tá teir hava verið heiman ifrá í mong ár, kemur longsil á pápan. Sonurin eftirlíkar sær, og báðir fara heim aftur.

Sólarrenningin á tí fyrsta degnum ávirkar alukmannin so sterkt, at hann dettur deyður til jarðar framman fyri tjaldurinum.

Kúgaður

eftir Jens Geisler

kúgaður
hendur í lumma
hyggur hann at
meðan teir byggja
»einki arbeiði til mín«
ov dovin
fallin til drykk
dimmhærdur
hjólbentur
armóðin lýsir av klæðunum
óðugnaskapur hongur uppi yvir høvðinum
arbeiðsleysur
lægstlontur í mínum landi
har fremmandir svimja í pengum
svartir rovfuglar á vitjan
myrkadalur sjónarringur
einkisigandi spýtt
í morgin er tað aftur ein skuld

Steinbjørn B. Jacobsen, týddi

(Jens Geisler var millum teir mongu ungu, sum gjørdur var við seg fyrst í sjevtíðunum. Teir virkaðu fyrri heimastýrinum, og nú fyrri at fáa Grønland út úr EEC.)

Tú kann hjálpa teimum eitt sindur, við at senda nokur oyru til Giro 305)